

BÈSTIES DE FOC

COLLES DE DIABLES DEL VALLÈS ORIENTAL

Ball de Diables de Caldes de Montbui: www.labanya.cat

Diables de Canovelles: www.diablescanovelles.com

Diables de Cardedeu: www.nemcremats.org

Grup de Diables de Castellterçol:
www.castelltersol.cat/ca/entitats/0/34

Grup de Diables Els Encendriaires de les Franqueses del Vallès:
www.encendriaires.com

Front Diabòlic de la Garriga: frontdiabolic@hotmail.com

Colla dels Diables de Granollers: www.diablesdegranollers.com

Les Llagostes de l'Avern. Colla Infantil de Diables de la Llagosta:
lesllagostesdelavern@yahoo.es

Grup de Diables La Piula de Llinars: www.lapiulallinars.cat

Grup de Diables Llamps i Trons de Martorelles:
<http://llamps-trons.blogspot.com>

Ball de Diables de Mollet del Vallès: diablesmollet@yahoo.es

Colla de Diables de Montmeló: www.diablesmontmelo.com

Drac i Diables de Montornès: www.diablesmontornes.com

Diables Parets: diables.entitats.parets.org

Associació cultural 666 Diables de la Roca: www.666laroca.org

Colla de Diables de Sant Celoni: www.lapelldeldimoni.cat

Associació Bocs i Diables Sant Antoni de Vilamajor:
patronatdeculturasav@gmail.com

Grup del Correfoc del Follet i la Fantasma
de Sant Feliu de Codines: www.correfoc.org

Si voleu posar-vos en contacte amb
el CNL del Vallès Oriental
o amb el Servei de Català
del vostre municipi, consulteu el nostre web:

<http://www.cpnl.cat/xarxa/cnlvallesoriental/>

DIABLES DEL VALLÈS ORIENTAL

Una colla de mots
de foc i festa

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL del Vallès Oriental

VOLUNTARIAT PER LA LLENGUA

termcat
centre de terminologia

FOC, DIABLES, BÈSTIES I COLLES

Des de l'origen de la humanitat, el foc sempre ha fascinat l'home. Dominar-lo ha estat un gran repte: aprendre a encendre'l i aprendre a apagar-lo. Per això ha estat venerat i temut alhora: és font d'energia i de destrucció. Aquesta fascinació és evident en molts rituals i festes populars (fogueres, castells de foc, trabucaires...).

Les primeres sortides documentades de diables són de principis del segle XV i la seva funció era obrir el pas a les processons.

Els diables són protectors de la gresca, el xivarri i les coses prohibides. Tenen un gran protagonisme a les festes populars: són conductors de danses, dominadors del foc, bromistes i crítics. En algunes contrades, s'hi reciten versots o s'hi representen actes escènics de to burlesc o satíric.

La majoria de les colles actuals van començar a sortir a finals dels anys 70 amb una clara intenció de recuperar les festes i tradicions catalanes. Al Vallès Oriental hi ha colles a la majoria dels pobles, cadascuna amb la seva personalitat, però totes amb un objectiu comú: foc i festa!

Així doncs, us presentem aquest recull de mots que vol ser una manera d'apropar-vos al món dels diables. I qui sap si aviat us trobarem, guarnits amb capes i banyes, convertint el vostre poble en un infern de foc, música i gresca.

Continguts extrets de:

Diables. CNL Ca n'Ametller i Colla de Diables de Molins de Rei, 1995

Els Diables. OC de Ripollet, SLC de Montcada i Reixac i Diables de Ripollet i de Can Sant Joan, 1995

Revisió: Termcat

PERSONATGES

La figura més important és el **cap de colla**, que destaca per la seva indumentària més vistosa. En alguns casos també fa de **banderer** i du l'estendard de la colla. Els **encenedors** o **botafocs** són els encarregats d'encendre la pirotècnia de la resta de diables; els **encenedors de ceptrots** porten el foc a **Llucifer** i a la **Diablessa**, capitans de l'exèrcit de diables que lluiten contra les forces celestials, l'**àngel** i **sant Miquel**. Hi ha grups infantils (**diablots**, **dimoniets**...) que també participen de la festa, i tothom es mou al ritme que marquen **timbalers** o **tabalers**.

VESTUARI

Per protegir-se de les guspies, els diables es vesteixen amb una **granota** o amb un conjunt de **jaqueta i pantalons**. També solen dur una **capa** amb **caputxa**, que pot estar guarnida amb **banyes**, **cues** i **picarols** en el cas dels diables, i **ales**, **túniques** i **escuts**, en el cas dels àngels i sant Miquel. Alguns duen **carotes** o **mocadors** per protegir-se la cara i tenir un aspecte més sinistre. El disseny i el color de la roba són elements molt representatius de cada colla.

MATERIAL PIROTÈCNIC

Hi ha un gran ventall d'elements pirotècnics. El més rellevant és la **carretilla** o **carrutxa**, un **sortidor** d'escassa potència que giravolta al capdamunt de les maces dels diables i acaba amb una petita detonació. Altres tipus de sortidors són el **blanc francès**, el **titani**, el **borratxo**, el **volcà** o **font de foc**... També es fan servir molts tipus de **coets** (**voladors**, **xiuladors**, **correcames**...) i de **petards**: els **trons** i les **traques**. Els **marrons** o **masclats** són els trons que provoquen l'explosió més potent i la **traca final** sol cloure el ball de diables. També s'encenen **bengales**, **piules**, **ous de drac**, **pots de fum**...

MÚSICA

Al correfoc no hi pot faltar un grup de percussionistes per fer ballar diables, bèsties i públic abans que comenci el soroll eixordador de petards i traques. Els instruments són de fusta, ferro i tripa. En destaquen el **timbal**, la **caixa** i el **bombo**, que es fan sonar amb **maces**, **baquetes** i **martells**. Tot sovint hi participen també instruments de vent, que solen ser **gralles** i **xiulets**.

ESTRIS

El material pirotècnic es pot transportar amb **carro** o amb **saques**. Per poder manipular-lo, calen una sèrie d'estris: la **maça**, un pal llarg coronat amb un dispositiu per enganxar-hi les carretilles; la **forca**, amb la mateixa funció que la maça però en forma de **trident**, i el **ceptrot**, que és una gran maça per col·locar-hi moltes carretilles i que pot portar una capsula metàl·lica amb pedres per fer més soroll. El duen la Diablessa i Llucifer com a símbol de poder.

PERSONATGES DEL BESTIARI

Les bèsties de foc tradicionals són l'**àguila** o **àliga**, símbol de justícia, noblesa i pau; el **boc**, representant del diable; el **bou**, manyac i pacífic; el **lleó**, símbol de força i poder, o la **ratapinyada**, que representa la malignitat. També hi ha el **drac**; la **cuca fera**, drac monstruós amb el cap de felí i el cos de tortuga; la **mulassa** (també **bullà**, **mula fera**, **mula guita**), amb el coll llarg i prim i que treu foc per la boca, i la **víbria**, animal fabulós en forma de serpent i de drac. Cada colla, però, compta amb les seves bèsties de foc representatives, com la **Godra** de Caldes de Montbui, el **Cancerber** de Canovelles, el **Verro** de Cardedeu, el **Cabró** de les Franqueses, el **Drac** de Granollers, el **Borni** de Llinars, la **Cabra** de Mollet, el **Vibrot** de Montmeló, el **Ceballot** de Montornès, la **Bèstia** de Parets del Vallès, el **Drac de Vilardell** de Sant Celoni o el **Follet** de Sant Feliu de Codines.